

DOI: 10.4312/mz.58.2.175-204

UDK 78(497.4)"1991-2021":061.2Muzina

»Svet čudovite lahкости zvenenja sodobne glasbe«: Prizadevanja za sodobno glasbo v treh desetletjih po ustanovitvi društva Muzina

Matjaž Barbo

Univerza v Ljubljani

IZVLEČEK

Članek se posveča pregledu delovanja slovenskega društva za novo glasbo Muzina in ob tem obravnava pomen, ki ga je društvo imelo na oblikovanje zavesti o sodobni glasbi. Pri tem estetske koordinate društva povezuje s sočasnimi mednarodnimi trendi in hkrati vpenja delovanje društva v kontekst razvoja glasbe v tem obdobju na Slovenskem.

Ključne besede: slovenska glasba, sodobna glasba, recepcijska zgodovina, društvo Muzina, Brina Jež Brezavšček

ABSTRACT

The article examines the activities and influence that the Slovenian society for new music Muzina had on the perception of contemporary music. The aesthetic coordinates of the society are connected with the contemporary international trends. At the same time, the activities of the society are presented in the context of the development of music in Slovenia in recent decades.

Keywords: Slovenian music, contemporary music, history of musical reception, Muzina Society, Brina Jež Brezavšček

* Članek je nastal v okviru raziskovalnega programa Raziskave glasbene preteklosti na Slovenskem, P6-0004, in projekta Glasba mladih po 1945 in Glasbena mladina Slovenije, J6-3135, ki ju financira Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije.

Odločitvi za članek je botrovala obletnica ustanovitve slovenskega društva za novo glasbo Muzina. Zunanja spodbuda je tako sprožila premislek, ki se je pokazal za potreben, saj se zdi, da ob siceršnji spodbudni širitvi literature o sodobni glasbi na Slovenskem nekako preseneča dejstvo, da stoji preučevanje fenomena skladateljskega združevanja pri nas še vedno nekoliko ob strani.¹ Poleg nekaterih posamičnih analiz vendarle starejših fenomenov, kot je skladateljska skupina Pro musica viva, obravnava širšega družbenega okvira, v katerem se oblikujejo posamične poetike in se začrtujejo tudi glavne estetske koordinate sodobne glasbe, ni v ospredju.² Tudi v pomembnejših in tehtnejših novejših delih, ki obravnavajo ustvarjanje zadnjih desetletij, je tovrstnega premisleka malo, še zlasti pa ne vezanega na društveno delovanje. Prav preučevanje društva Muzina se zdi zato možna pomembna spodbuda za širitev strokovnega zanimanja za fenomen, ki je neposredno spodbujal zavest o pomenu sodobne glasbe pri nas, ob tem pa opazno širil vedenje o sodobnih glasbenih tokovih v svetu, spodbujal sodobno glasbeno ustvarjalnost ter krepil zanimanje tako domačih kot tujih izvajalcev za sodobno slovensko glasbo, s čimer je temeljito zaznamoval tudi njeno recepcijo. Članek estetske koordinate društva in njegovih vodilnih članov povezuje s sočasnimi mednarodnimi trendi, na drugi strani pa vpenja delovanje društva v kontekst razvoja glasbe v tem obdobju na Slovenskem.

Iz analize programskih in estetskih zapisov osrednjih članov društva se v članku razgrinjajo osrednja navidez svobodno razprta in nepovezana vozlišča estetskega premisleka, pri čemer se vendarle nakazujejo tudi osnovne poteze idejne enovitosti, ki se lahko prepoznavajo v različnih projektih društva in društvenih članov ter kot nekakšna rdeča nit povezujejo v celoto njihova

- 1 Ivan Klemenčič, »Glasba in totalitarna država na Slovenskem,« v *Temna stran meseca*, ur. Drago Jančar (Ljubljana: Nova revija, 1998), 321–333; Matjaž Barbo, »Glasba kot trpno-tvorni del slovenske družbe,« *Muzikološki zbornik* 27 (1991): 77–85; Niall O'Loughlin, *Novejša glasba v Sloveniji* (Ljubljana: Slovenska matica, 2000); Jurij Snoj in Gregor Pompe, *Pisna podoba glasbe na Slovenskem / Music in Slovenia through the Aspect of Notation* (Ljubljana: Založba ZRC, 2003); Gregor Pompe, »Nove perspektive v slovenski glasbi po letu 1945,« v Roger Sutherland, *Nove glasbene perspektive* (Ljubljana: LUD Šerpa in Slovensko muzikološko društvo, 2009), 247–262; Darja Koter, *Slovenska glasba 1918–1991* (Ljubljana: Študentska založba, 2012); Larisa Vrhunc, *Vplivi spektralne glasbe na slovensko kompozicijsko ustvarjalnost zadnjih desetletij* (Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2018); Gregor Pompe, *Zgodovina glasbe na Slovenskem IV: Glasba na Slovenskem med letoma 1918 in 2018* (Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete in Založba ZRC, 2019); Gregor Pompe, *Skice za zgodovino slovenske glasbe 20. stoletja* (Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2019).
- 2 Matjaž Barbo, »Osnutek statuta skupine Pro musica viva kot poskus začrtanja njenih estetskih koordinat,« *Muzikološki zbornik* 32 (1996): 95–106; Matjaž Barbo, *Pro musica viva* (Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete, 2001); Leon Stefanija, »Glasbena ustvarjalnost in poustvarjalnost na Slovenskem v 20. stoletju: Dosežki in poti naprej,« *De musica disserenda* 6, št. 1 (2010): 9–19; Tatjana Marković in Leon Stefanija, ur., *Ustanove, politika in glasba v Sloveniji in Srbiji 1945–1963* (Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2015); Leon Stefanija, *Prispevek k analizi institucij slovenske glasbe 20. stoletja* (Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2010).

prizadevanja zadnjih desetletij. Članek prek uvida v sočasne kritiške in esejistične zapise, komentarje in napovedi zasleduje zgodovino delovanja društva, pomembnejših glasbenih dogodkov, koncertov, festivalov in izvedb skladb osrednjih članov ter prek tega postavlja pomembnejše mejnike sodobne recepcijske zgodovine pri nas.

Presenetljiv in morda na prvi pogled paradoksalen se zdi vitalizem osrednjih modernističnih načel društva Muzina, ki je svoje estetske principe zavzemanja za »novo« in preseganje »starega« obranilo ne glede na čeri, ki so se v zgodovinskem toku estetskih idej vedno znova in nanovo postavljale pred umetnost ter hromile sorodne ideje, kompozicijske poetike in estetsko trdnost marsikaterega od ustvarjalcev. Prav tako nas lahko preseneča trdoživost samega društvenega združevanja, ki je uspelo preživeti različne družbene, kulturne, pa seveda tudi seveda finančne pretrese, ki so po vrsti prižigali in ugašali druga sorodna društva. Res je, da je tudi to doživljalo določene vzpone in padce, da se je deloma preoblikovalo, menjavalo svoje članstvo in vodstvo ter celo ime, a v osnovi vselej ostajalo trdno zavezano svojemu osnovnemu poslanstvu, tj. predstavitvi nove glasbe in njeni uveljavitvi v širšem kulturnem prostoru.

Vse to vendarle dokazuje ne le trdoživost nekega prepričanja samega po sebi, ampak posredno potrjuje njegovo upravičenost in smiselnost. Dejstvo, da estetski principi Muzine izpred treh desetletij ohranjajo isto svežino in vitalnost tudi še danes, je namreč mogoče le zaradi zanesenjaškega navdušenja, ki ga vodi ljubezen do (nove) glasbe.

Društvo Muzina je bilo ustanovljeno hkrati z nastankom nove države. Paralelo lahko v marsičem razumemo tudi simbolno. Kot se je država porojevala iz morda celo navidez utopičnih zanesenjaških idej, je Muzino spremljal podoben entuziazem, ki je presegal neke navidezne »realne« omejitve in se jih drzno namenil negirati, s tem odstirati sence dvoma in se vreči v neznanne globine. O ustanovitvi društva je glasbena publicistka Mirjam Žgavec zapisala:

Zamisel o ustanovitvi novega društva, ki bi se zavzemalo za kompleksnejšo koncertno produkcijo sodobne glasbe z jedrom v mlajši srednji generaciji skladateljev, je vzniknila v času zaključevanja nekega obdobja in začetkov novega: med junijem 1991 in januarjem 1992, ko je EU uradno priznala Republiko Slovenijo, so se izkristalizirale tudi formalne in vsebinske tendence društva Muzina, oz. Društva za vzpodbujanje in napredek nove glasbe. Z dobršno mero ironije in tudi samoironije o »napredku« kot izrabljeni floskuli in čisto resno o vzpodbujanju nastanka novih del in izvajalskega spoprijema z njimi. In intimni naračnanosti glasbenih dogodkov. In tako se je – simbolično – prvi koncert zgodil prav na predvečer uradnega priznanja državne neodvisnosti, 14. januarja 1992.³

3 Mirjam Žgavec, »O Muzini,« v *Muzina i. dr., tridesetletnici ob rob*, [ur. Brina Jež Brezavšček], (Ljubljana: Sozven, 2021), 4–6.

Besede Mirjam Žgavec plastično in tudi najbolj neposredno orišejo doživljanje ob ustanovitvi društva z zornega kota ene njegovih najbolj aktivnih članic. Sama se je namreč aktivno vključevala v delo društva ter bila ves čas med najbolj prodornimi in izpostavljenimi glasbenimi piskami. Poleg nje je bila vodilna članica društva in dejanska oblikovalka ter osrednja tvorka njegove estetike skladateljica Brina Jež Brezavšček. Slednja je bila ves čas tudi predsednica društva. Le v kratkem obdobju v letih 2000–2001 je društvo vodil Gregor Pompe. To so bila tudi zadnja leta, ko je društvo delovalo pod imenom Muzina. Pozneje se je preimenovalo v Sirius A B, nekaj let za tem pa v Sozven.

Prvo obdobje delovanja društva Muzina

Prvi koncert društva, ki je zaznamoval tudi začetek javnega delovanja Muzine, je bil koncert, pripravljen v gledališču Glej 14. januarja 1992. Koncertni list je bil oblikovan v skladu s celostno likovno podobo društva. Le-ta skupaj z izbiro koncertnega prostora v eksperimentalnem gledališču tako tudi posredno pričuje o premišljenem konceptualnem načrtu, s katerim so se člani društva lotili njegove ustanovitve in delovanja.

Poleg tega je že z izborom sodelujočih glasbenikov in predstavljenih skladb kot tudi s spremljajočimi zapisi društvo »za vzpodbujanje in napredek sodobne glasbe,« kot je bilo zapisano ob imenu Muzina, izpostavilo glavne idejne in vsebinske poudarke, ki so vodili k ustanovitvi društva in so predstavljali tudi osrednje programske cilje v desetletjih, ki so sledila. V koncertnem listu, ki ga je zasnovala Brina Jež Brezavšček, je tako poudarjeno, da naj bi njihov prvi koncert »nakazal smer gibanja tudi v prihodnje. To je in še bolj bo glasba domače in tuje mlajše skladateljske generacije in tudi tiste starejše, ki je ne bi smeli preslišati.«⁴ Organizatorja prvega koncerta sta bila društvo Muzina in Gledališče Glej. Na koncertu so bila izvedena dela takrat mlajše in srednje generacije slovenskih skladateljev Igorja Štuheca in Brine Jež Brezavšček ter tudi s slovenskim prostorom povezanih Tržaćana Fabia Niedra in avstrijskega skladatelja Franza Richterja Herfa.

Posebna zanimivost koncerta je bil nastop novega godalnega kvarteta, ki je s svojim imenom Muzina prav tako naznanjal intenzivnejše sodelovanje z društvenimi projekti. Dejansko so člani kvarteta Branko Brezavšček, Igor Grasselli, Matjaž Sekne in Igor Mitrović tudi v poznejših letih pogosto nastopali na koncertih društva.

Prvi koncert društva Muzina sta pospremili dve kritiški oceni. Prvo, ki je izšla v *Dnevniku*, je napisal izvrstni kritik Peter Kušar, ki je v naslednjih letih vse do svoje prezgodnje smrti redno spremljal delovanje Muzine in bil eden najbolj naklonjenih ocenjevalcev sodobne glasbe sploh. V oceni koncerta je

4 »Muzina, društvo za vzpodbujanje in napredek sodobne glasbe Ljubljana,« koncertni list (Ljubljana: Gledališče Glej, 14. 1. 1992).

Slika 1: Naslovnica prvega koncerta društva Muzina, 14. januar 1992.

pomenljivo izjavil, da gre za »napoved boljših časov, najprej predvsem v pogledu širše povezanosti ustvarjalnih interesov avtorjev in izvajalcev.«⁵ Kušar je med vsemi deli posebej izpostavil Štuhečev godalni kvartet, ki je šele pet let po nastanku doživel prvo izvedbo, pri čemer je zapisal, da »se zdi že kar sramotno, da takšne muzike glasbeniki takoj ne zgrabijo z obema rokama. [...] Njegovo selektivno in napeto tehtanje tonske poetike in igre je bolj zasledovanje usod in ne ustvarjalne volje, ki se meri tako rekoč s celom svetom. Pravzaprav bolj klasična avtoritativnost peresa, ki pa je na našem večeru doživela zgovorno zmago.«⁶ Spodbudna je bila tudi ocena *Delovega* kritika Bogdana Učakarja,

5 Peter Kušar, »Godalni kvartet Muzina: Koncert v gledališču Glej,« *Dnevnik* (21. 1. 1992).

6 Prav tam.

ki je poudaril, da gre za »vsekakor zelo perspektiven začetek, ki obeta uspešen razvoj.«⁷

Društvo je že s programom prvega koncerta nakazovalo na eni strani odprtost do različnih generacijskih prispevkov, pa tudi različnih slogovnih usmeritev, pri čemer je zlasti izstopal tedaj posebej zanimiv ekmelčni pristop Herfove glasbe. Po drugi strani pa je posebnega pomena bilo izrazito prizadevanje društva za odpiranje slovenske glasbe tudi navzven, tako z iskanjem priložnosti za njeno promocijo v mednarodnem prostoru kot s seznanjanjem slovenske javnosti o pomembnejših umetnostnih dogajanjih v svetu.

Že prej kot v pol leta, 30. junija 1992, je društvo izpeljalo prvo gostovanje glasbenikov iz tujine. Koncert so pripravili v dvorani Slovenskega mladinskega gledališča, znova torej v nekonvencionalnem koncertnem prostoru, ki je zagotavljal glasbi tudi širši kulturni odmev. Na gostovanju se je predstavil mednarodni center za glasbene raziskave CIRM iz Pariza s predstavitvijo eksperimentalnih difuzijskih sistemov in interaktivnih avdiovizualnih sistemov. Na sporedu so bila dela nekaterih vidnejših sodobnih skladateljev, kot so John Cage, Michel Redolfi, Michel Pascal in Pascal Dusapin, celo z nekaterimi prvimi izvedbami.

Da si je društvo prizadevalo za res široko promocijo sodobne glasbe, kaže tudi slavnostni koncert, ki so ga konec tega leta, 7. decembra 1992, pripravili v počastitev 90-letnice skladatelja Maksa Pirnika. Slednji je v več pogledih veljal za nekoliko zapostavljenega skladatelja in pedagoga. Poleg njegovih skladb so na koncertu v dvorani ljubljanskega Magistrata zazveneale še skladbe nekdanjega Pirnikovega učenca Alda Kumarja, pa Marija Kogoja ter znova Fabia Niedra in Brine Jež Brezavšček. Poleg godalnega kvarteta Muzina s solisti je nastopil tudi Moški komorni zbor Zorko Prelovec iz Idrije z dirigentom Aldom Kumarjem.

Naslednje leto, 18. marca 1993, se je na koncertu Muzine s performansom predstavila v širšem prostoru znana eksperimentalna glasbenica in skladateljica Limpe Fuchs. Njeno odprtost proti sodobni konceptualni umetnosti, ki presega tradicionalne zvrstne in idejne omejitve ter se spogleduje z glasbenim gledališčem, povzemajo besede, objavljene na koncertnem listu: »Moja glasba je igranje, je petje, je gibanje, je dihanje, je raziskovanje, iskanje vibracij sveta, je ena od možnosti neke še nezapisane kulture. [...] Svojo glasbo iščem v povezavi med akustično realnostjo in različnimi zvočnimi materiali: metalnimi zvoki balastnih strun, kožnimi zveni cevni bobnov in zvoki kamnov. Zanima me istočasnost fantazije in govora.«⁸ Glasbo je izvajala na nekoliko nenavadne ali celo čudaške instrumente, ki jih je izdelal njen mož, kipar Paul Fuchs. Njena glasba ljubljanskega poslušalstva vsekakor ni zares ogrela. Celo prireditvam

7 Bogdan Učakar, »Nov brstič komorne glasbe,« *Delo* (20. 1. 1992): 3.

8 *Muzina, društvo za vzpodbujanje in napredek sodobne glasbe Ljubljana*, koncertni list (Ljubljana: Gledališče Glej, 18. 3. 1992).

Muzine običajno naklonjeni kritik Peter Kušar je bil precej neprizanesljiv do »kompozicijsko manj kot skromne« rabe instrumentov in odrskega »kroženja po prostoru« ter zapisal, »da smo dobili pač mačka v žaklju, da ne rečem žakelj brez mačka.«⁹ Kritik *Republike*, antropolog Rajko Muršič, je bil morda za kanček bolj prizanesljiv do njenega nastopa, a je vendar v končni oceni sklenil, da je umetnica v svojem performansu »nekajkrat izgubila rdečo nit« in v celoti »pokazala le nekaj zares 'svetlih' zvočnih točk.«¹⁰

Prvo pomembnejšo predstavitev dela Muzine v mednarodnem prostoru je pomenilo sodelovanje pri izboru skladb za Zagrebški bienale sodobne glasbe leta 1993. Bienale je tedaj veljal za enega najvidnejših festivalov sodobne glasbe. Na njem se je z izborom pretežno slovenskih skladb predstavil Godalni kvartet Muzina s solisti, programsko selekcijo tega slovenskega projekta pa je za bienale opravilo društvo Muzina. V izbor so bili vključeni predvsem slovenski skladatelji mlajše generacije in skladba hrvaškega skladatelja Željka Brkanovića.

Muzina je programsko selekcijo za bienale predstavila na ponovitvi koncerta v Cankarjevem domu v Ljubljani, 26. maja 1993. Na koncertu z naslovom Postbienalni glasbeni portreti so bile torej predstavljene skladbe Uroša Rojka, Igorja Majcna, Brine Jež Brezavšček, Alda Kumarja in Željka Brkanovića. Med deli sta izstopala pozneje večkrat izvajana *Chain* za godalni kvartet Brine Jež Brezavšček ter s postmodernističnim slogom spogledujoč *Post art ali Glej, piše ti Wolfgang* Alda Kumarja. Nataša Kričevcov, še ena od rednih kritičskih spremljevalk koncertov Muzine, je v *Republiki* poudarila, da je izbor avtorjev bienalskih skladb slonel na njihovi »generacijski pripadnosti,« ki jo je označila kot »mlajša srednja generacija.« Po njenem mnenju pa je program v celoti vendarle izkazoval »glasbeno zrelost in profiliranost« izbranih skladateljev.¹¹ Kušarjev komentar je bil zanj značilno piker v oceni splošnega kulturnega stanja, ob tem pa je pozdravljal prizadevanja Muzine. Tako je izzivalno primerjal Muzino z uveljavljenimi glasbenimi institucijami: »Ustanove so za zdaj še toliko zaščitene s svojim družbenim ugledom in podporo, da njihovo umiranje ne bo opazno, dokler ne bo mrhovina dovolj zoprno zaudarjala. Muzini pa naj rečem, da mora biti bolj napadalna in da se stvari loti s tako rekoč verujočim besom in trmoglavostjo.« Zdi se, da je s svojimi besedami natančno ujel poglobitve poteze delovanja društva in ga kar preroško zaznamoval, ko je zapisal, naj se »stvari [namreč zavzemanja za sodobno glasbo] loti [z] verujočim besom in trmoglavostjo.«¹²

9 Peter Kušar, »Moč in nemoč vztrajnosti: Glasbena dogodivščina v gledališču Glej,« *Dnevnik* (24. 3. 1993).

10 Rajko Muršič, »Limpe Fuchs med izzivalnostjo in iskanjem ritma: Koncert, ki je bil 18. 3. v gledališču Glej,« *Republika* (23. 3. 1993).

11 Nataša Kričevcov, »Zrelost in profiliranost,« *Republika* (3. 6. 1993).

12 Peter Kušar, »Postbienalni glasbeni portreti: Koncert v Kosovelovi dvorani,« *Dnevnik* (4. 6. 1993).

Nedvomno posebnega pomena je bil koncert del Giacinta Scelsija v organizaciji društva Muzina. Koncert, naslovljen kot *Magični zvok Giacinta Scelsija*, kaže, kako močno so si v društvu prizadevali ne le za promocijo del članov skupine ali slovenskih skladateljev, temveč tudi za predstavitev najpomembnejših sodobnih glasbenih tokov v najbolj kvalitetni luči. Prav ta koncert je gotovo močno prispeval k oživitvi zanimanja za Scelsijevo ustvarjanje tudi pri nas. Marijan Zlobec je v napovedniku v *Delu* koncert označil celo kot enega »izmed vrhuncev letošnje ponudbe koncertov s sodobnim programom ali predstavitev manj znanih skladateljev.«¹³ K organizaciji koncerta, ki ga je društvo pripravilo s Cankarjevim domom, jim je uspelo pritegniti tudi avstrijsko veleposlaništvo. Na koncertu v Slovenski filharmoniji, 23. septembra 1993, so gostili eno vodilnih zasedb za sodobno glasbo, ansambel Klangforum Wien pod vodstvom Beata Furrerja. Koncertni list, ki ga je pripravila Mirjam Žgavec, je prinesel delni vpogled tudi v Scelsijev miselni svet.¹⁴

Društvo Muzina si ni prizadevalo le za vzpostavitev povezav s tujimi glasbenimi tokovi, ampak je iskalo stika tudi z drugimi umetnostmi. Eden posebej pomembnih dogodkov je tako bila »zvočno-likovna inštalacija,« kot so jo najavljale napovedi v častnikih, z naslovom *Paralelni svetovi*. Društvo jo je pripravilo v sodelovanju z Galerijo Škuc 12. in 13. oktobra 1993. V projektu so sodelovali skladatelji in slikarji oz. kiparji v posebnih parih: Brina Jež Brezavšček ter Nataša Pičman, Marijan Šijanec in Gordana Novaković, Neville Hall in Nika Špan, poleg tega pa še skladatelj Bor Turel. Pred začetkom programa se je predvajala skladba *Water Music* Marijana Šijanca, nato pa se je vrtela, kot piše v koncertnem listu, »ambientalna glasba s traku« omenjenih skladateljev.¹⁵ Inštalacijo je spremljala okrogla miza o elektronski glasbi, ki jo je moderirala Nataša Kričevcov.

Med tujimi skladatelji je bil v ospredju tudi Erik Satie. Društvo je 18. februarja 1994 pripravilo koncert, posvečen njegovi glasbi. Na njem sta nastopila pianist Bojan Gorišek in slovita sopranistka Jane Manning, ki jo je *Delo* pomotoma najavilo kot »pop avantgardno pevko.«¹⁶ Lapsus se je izkazal v kontekstu poudarjenega Satiejevega smisla za humor pravzaprav prav zabaven. Koncertni list je bil ustrezno duhovito okrašen in pospremljen s Satiejevo karikaturro in napisom: »Naprošamo cenjene obiskovalce, da med koncertom ne kadijo. Hvala.«¹⁷ Tudi recepcijski odziv je bil temu ustrezen. Kritik Peter Kušar je v svoji oceni izpostavil prav porogljiv značaj Satiejeve glasbe, koncert pa označil kot »široko in zadeto predstavitev osebnosti, ki je svojo glasbeniško zabavnost,

13 M.[arijan] Z.[lobec], »Magični zvok Giacinta Scelsija: Klangforum Wien v Ljubljani,« *Delo* (23. 9. 1993): 6.

14 Mirjam Žgavec, »Giacinto Scelsi: Brez naslova,« koncertni list za koncert *Magični zvok Giacinta Scelsija* (Ljubljana: Cankarjev dom, 23. 9. 1993).

15 *Paralelni svetovi*, koncertni list (Ljubljana: Galerija ŠKUC, 12. in 13. 10. 1993).

16 »Cankarjev dom danes,« *Delo* (18. 2. 1994): 12.

17 »Se spominjate, gospod Satie?,« koncertni list (Ljubljana: Cankarjev dom, 18. 2. 1994).

duhovitost živela z lirsko čistostjo in občutljivostjo.« In pri tem seveda z ironijo zapisal, da lahko »strogo podpiše« Satiejeve besede: »Publika časti dolgočasje, ker je dolgočasje skrivnostno in globoko.«¹⁸ Poleg pohvalnih besed za Goriška kot »izjemnega interpreta skladateljeve klavirske glasbe« je Kušar izpostavil Jane Manning, ki si je po njegovih besedah »prisvojila prizorišče kot velika odrska muzikalna osebnost.«¹⁹

Slika 2: Karikatura Satieja na koncertnem programu, 18. februarja 1994.

18 Peter Kušar, »Se spominjate, gospod Satie? Vsekakor uspela in dobrodošla prireditev,« *Dnevnik* (22. 2. 1994).

19 Prav tam.

V Rdeči dvorani Magistrata v Ljubljani je v organizaciji društva 25. aprila 1994 znova nastopil godalni kvartet Muzina. Poleg skladb slovenskih skladateljev Brine Jež Brezavšček in Igorja Majcna se je predstavil na Muzininih koncertih prvič Neville Hall, novozelandski skladatelj, ki se je leta 1993 preselil v Slovenijo. Posebne pozornosti so bile deležne tudi prve slovenske izvedbe skladb Arva Pärta in Zygmunta Krauzeja. Godalni kvartet Muzina je del sporeda s skladbami Pärta, Halla, Jež Brezavščekove in Majcna ponovil na koncertu 22. junija 1994 pred Galerijo Škuc. Poleg tega so izvajali še dela Igorja Štuheca in Julijana Strajnarja. Na koncert, ki so ga naslovili *Zvoki 20. stoletja na Starem trgu*, »stare ulice, nova mehkoba,« je društvo vabilo z oznako: »večernice, kakršnih niste vajeni.«²⁰

Poseben dosežek društva je pomenila tudi priprava in izvedba koncerta cenjene švicarske pianistke Marianne Schroeder. Poleg skladb Mortona Feldmana in Giacinta Scelsija je na koncertu 14. decembra 1994 v dvorani Društva slovenskih skladateljev predstavila dela, ki so jih prav zanj napisali Mia Schmidt, Dieter Schnebel, Maurizio Pisati ter Brina Jež Brezavšček. Znova se je zgodil lapsus v *Delu*, kjer so pomotoma najavili, da bo gostujoča umetnica nastopila med drugim z deli »Ježa in Brezavščka.«²¹

V *Razgledih* je tokrat kritiko prispeval Igor Cvetko, ki je poudarjal »pianistične bravure,« ki da jih pianistki »ne manjka,« med deli pa posebej izpostavil *Pet vzdušij* Brine Jež Brezavšček. O skladbi je zapisal, da bi »lahko zaradi svežine, neposrednosti in humornosti ostala na sporedu pianistke [...] in bi tako dostojno promovirala mlajšo slovensko skladateljsko ustvarjalnost v svetu.«²²

Po začetnem intenzivnem nastopu je delovanje društva za krajše obdobje vsaj navidez zmrlo. Zato pa je uspelo na začetku leta 1996 izpeljati daljnosežen založniški projekt, s katerim so razširili krog svojega delovanja. Tega leta je tako izšla pomembna izdaja dvojne kasete s posnetki godalnega kvarteta in elektronsko glasbo. Na kasetah je zazvenela glasba Brine Jež Brezavšček, Igorja Štuheca, Igorja Majcna, Bora Turela in Marjana Šijanca. Poleg posnetka s koncerta je bil večji del materiala posnet studijsko. Oblikovno estetsko izčiščen ovitek je dopolnilo krajše besedilo s predstavitvijo skladb in njihovih avtorjev. V *Dnevniku* je izid dvojne kasete pospremil zapis Milana Dekleve, ki je v naslovu prispevka izpostavil, da Muzina »rešuje naš zvok.«²³ Ocena je izšla ob predstavitvi kasete v Bežigrajski galeriji, ki jo je Dekleva označil kot »eno redkih zatočišč naše sodobne zvočne ustvarjalnosti.«²⁴ V tem času so namreč prav

20 Vabilo na koncert *Zvoki 20. stoletja na Starem trgu*, osebni arhiv Brine Jež Brezavšček (Ljubljana, 22. 6. 1994).

21 »Marianne Schröder prvič v Ljubljani,« *Delo* (14. 12. 1994): 11.

22 Igor Cvetko, »Zvočnost klavirja,« *Razgledi* (6. 1. 1995).

23 Milan Dekleva, »Muzina rešuje naš zvok: Koncert in izid dvojne kasete s skladbami naših sodobnih komponistov,« *Dnevnik* (16. 1. 1996).

24 Prav tam.

v Bežigraski galeriji razmeroma pogosto prirejali koncerte sodobne in zlasti eksperimentalne glasbe. Predstavitelj kasete je tako spremljal koncert godalnega kvarteta ter odlomkov elektronske in elektroakustične glasbe, objavljene na kasetah. Deklevala je pozitivno ocenil prispevek kvarteta Muzina, o pomenu društva pa vzneseno zapisal: »Nepriznavanje dela Muzine je hkrati zaničevanje domače sodobne zvočne ustvarjalnosti. Slovenija ostaja na umetniškem zemljevidu nove glasbe čudna bela lisa: kolikor vem, ni noben evropski narod tako brezbrizen do sodobnih zvočnih iskanj! [...] Šele ko bomo odločno [...] podprli novo glasbo, bo mogoče izstopiti iz začaranega kroga vnaprejšnjega zavračanja sodobne zvočnosti, ki ga gojimo v šolah in javnem življenju.«²⁵ Tudi ocena Rajka Muršiča v *Glasbeni mladini* je bila izrazito naklonjena. V njej je zapisal, da predstavljena »elektronska dela [...] prinašajo zrele kompozicijske rešitve, ki so zamenjale radikalno igrakanje z zvočnimi elementi, kar je bila značilnost prvega vala elektronske glasbe.«²⁶

Slika 3: Naslovnica izdaje dvojne kasete iz leta 1996.

25 Prav tam.

26 Rajko Muršič, »Muzina,« *Glasbena mladina* 26, št. 4 (1995/96): 29.

Lahko rečemo, da je društvo Muzina s privabljanjem različnih umetnikov in predstavitvijo velikih skladateljskih imen tako že zgodaj močno vplivalo na ozaveščanje slovenske javnosti o pomenu sodobne glasbe, obenem pa je njeno delo naznanjalo in spremljalo postopno spreminjanje estetskih norm.

Med vidnejšimi gosti društva je bil tudi ansambel za novo glasbo Opera Nova iz Züricha, sestavljen iz članov orkestra Zürške opere, usmerjen v izvedbo sodobnih del. Glasbeniki so nastopili na koncertu, ki ga je društvo Muzina pripravilo skupaj s Cankarjevim domom 11. junija 1996. Pri nas je premierno predstavil skladbe še dveh velikih predstavnikov sodobne glasbe, Klausa Huberja in Jean-Jacquesa Dünkija. Poleg tega se je ansambel, ki je pogosto izvajal kompozicije skladateljev različnih narodov, soočil tudi s slovensko glasbo in predstavil krstne izvedbe del Brine Jež Brezavšček in Igorja Majcna.

Društvo Muzina se je vključilo tudi v praznovanje Evropskega meseca kulture v Ljubljani. Dogodek, ki je potekal med 15. majem in 5. julijem 1997, je bil zelo široko zasnovan in je pritegnil vrsto vidnih domačih ter tujih glasbenikov in umetnikov. Društvo je v tem okviru 16. maja pripravilo koncert sodobne glasbe tedaj srednje in mlajše skladateljske generacije z naslovom *Zrcaljenja*. Dogodek je uvedla »pot obiskovalcev mimo improvizacijskih skupin skozi elektroakustični predor«:²⁷ majhne skupine glasbenikov in plesalk, razporejene na hodnikih in pred Cankarjevim domom, so izvajale večinoma svobodne improvizacije. Ob tem pa je v zaprtem in zatemnjenem prostoru sejne dvorane zvenela elektroakustična glasba, ki je oblikovala nekakšen zvočni tunel, katerega avtor je bil Bor Turel. Koncertni list je napovedoval sproščujoč dogodek z besedami, ki se zdijo nekakšno ustvarjalno vodilo avtorjev koncerta: »Povabljeni ste v svet čudovite lahкости zvenenja sodobne glasbe.«²⁸ Koncertni list nakazuje morda nekaj dvoma, ki se je v teh letih porajal tudi sodelavcem in sopotnikom društva Muzina oz. kar sodobne glasbe pri nas nasploh: »Morda se je tudi danes – ko je iskanje srži nove umetnosti tistim, ki s(m)o tu že nekaj časa, spet tako težko ulovljivo – mogoče vprašati: čemu, ali sploh, zakaj, zakaj pa ne, nova glasba tudi ZAME?«²⁹ In odgovor, se zdi, je kar nekako samoumevno pritrdjeval odločitvi za sodobno glasbo tudi prek aktivnega zavzemanja zanjo, prek njenega izvajanja in razširjanja. Tokrat v obliki »zrcaljenj« v smeri različnih slogov in generacijskih pristopov. Zvočni predor na začetku programa koncerta je namreč vodil najprej na koncert slovenske komorne glasbe. Na njem so se predstavili prvič nekateri avtorji, ki so pozneje postali najvidnejši skladatelji svoje generacije. Poleg Alda Kumarja in Igorja Majcna so tako nastopili skladatelji tudi tedaj najmlajšega rodu: Damijan Močnik, Dušan Bavdek in Larisa Vrhunc. V poznem večernem koncertnem terminu pa je v Ljubljani na povabilo društva

27 *Zrcaljenja: Koncert Društva Muzina s programom sodobne glasbe: Evropski mesec kulture v Cankarjevem domu; Ljubljana 15. maj – 5. julij 1997*, koncertni list (Ljubljana: Cankarjev dom, 1997).

28 Prav tam.

29 Prav tam.

Muzina znova nastopila pianistka Marianne Schroeder, tokrat ob znanem angleškem violončelistu indijskega rodu Rohanu de Saramu. Spet sta predstavila skladbe nekaterih velikanov (sodobne) glasbe – poleg Beethovna tudi Iannisa Xenakisa, Galine Ustwolskaje, Zoltána Kodályja in Benjamina Brittna, ob njih pa tudi noviteto Brine Jež Brezavšček in Urške Pompe.

Uroš Rojko je v kritiki dogodka v *Delu* izpostavil, da so bili trem dogodkom priča »maloštevilni zavezanci, prijatelji«³⁰ sodobne glasbe. Ob prizadevanju za trezno presojo predstavljenih del je med drugim zapisal: »Iskanja, premišljevanja, zrcaljenja, ki so temeljni pogoj umetniškemu ustvarjanju, so pri nas zastavljeni na račun provincialnih potreb po 'povprečni, razumljivi' umetnosti, ne meneč se za silne premike, ki jih je medtem doživela Evropa. Vendar prav ta brezpogojna stremjenja po najvišjem atributu vodijo v osvobajajoči horizont družbene nadgradnje.«³¹

Že dober mesec za tem, 26. junija 1997, je sledil še en koncert Muzine v okviru Evropskega meseca kulture. Tokrat so ob sodelovanju RTV Slovenija, Francoskega inštituta (Institut Français) in Društva slovenskih skladateljev pripravili koncert elektroakustične glasbe, naslovljen kot *Glasovi, obrazi / Voix, Visages*. Na sporedu koncerta, ki je bil v Studiu 2 Televizije Slovenija, so bila dela Brine Jež Brezavšček, Bora Turela in Marijana Šijanča, poleg tega pa še skladbe argentinskega skladatelja Daniela Teruggija, ki je tedaj deloval v studiju GRM v Parizu, kjer se je med drugim izpopolnjevala tudi Brina Jež Brezavšček. Tudi tokrat je koncertni list postregel z vabilom: »Vabljeni ste v uposluh zvočne alkimije in vaša ušesa naj bodo v izvrstnem stanju.«³² Posnetke s koncerta so pozneje predvajali tudi v televizijskem sporedu.

V letu 1998 je društvo Muzina obeležilo 70-letnico skladatelja Jakob Ježa z izvedbo njegovih samospevov na koncertu 25. novembra v Veliki dvorani Slovenske filharmonije. Na koncertu je med drugim nastopila priznana avstrijska mezzosopranistka Waltraud Hoffmann Mucher s pianistom Frankom Bernardom, ob njima pa vrsta uglednih slovenskih glasbenikov, kot so Branko Brezavšček, Stanko Arnold, Andrej Petrač, Eva Novšak Houška, Barbara Jernejčič Fürst in drugi. Kar nekaj skladb je doživelo krstno izvedbo ali pa prvo integralno koncertno izvedbo. V obsežnem koncertnem listu je bilo med drugim objavljeno tudi skladateljevo razmišljanje, ki je načelo nekaj značilnih poetoloških vprašanj. Koncert je tako imenoval kar »razgledna točka,« prek katere naj bi vpogled v njegovo delo predstavljal »preizkus umetniške vzdržljivosti in prepričljivosti, ki jo je pač prav od časa do časa 'na ogled postaviti,' da se utrjujemo v vrednotenju kot najvišji stopnji umetniško estetskega doživljanja.«³³

30 Uroš Rojko, »Iskanja, premišljevanja: Multikulturna 'zrcaljenja',« *Delo* (23. 5. 1997): 8.

31 Prav tam.

32 *Glasovi, obrazi / voix, visages: Koncert društva MUZINA s programom elektroakustične glasbe*, koncertni list (Ljubljana: Radiotelevizija Slovenija, 26. 6. 1997).

33 *Večer samospevov Jakoba Ježa: Ob 70-letnici skladatelja in izidu zbirke Deset samospevov / Evening of*

Dejansko je tako Muzina uspela pripraviti enkratni glasbeni dogodek s pregledno koncertno antologijo skladateljevih samosplovov, kakršne dotlej kljub bogati samosplovni tradiciji pri nas še ni bilo. Pohvalno jo je ocenil tudi *Delov* kritik Bogdan Učakar, ki je koncert označil kot »odlično sestavljen avtorski večer z umetniško retrospektivnim pregledom« ter svojo oceno sklenil slavnosti primerno: »poslušali smo zares odlično glasbo slavljence. Ad multos annos!«³⁴

Konec istega leta je društvo Muzina pripravilo še poseben koncertni večer, na katerem so se sploh prvič pri nas na sporedu predstavila izključno dela skladateljev sodobne glasbe. Na sporedu koncerta, ki je potekal v Rdeči dvorani Mestne hiše 5. decembra 1998, so bila dela Larise Vrhunc, Brine Jež Brezavšček in Urške Pompe. Poleg tega so bile predstavljene še nekatere tuje avtorice: Jacqueline Fontyn, Yvonne Desportes, Violetta Dinescu, Betsy Jolas, Cathy Berberian, Karen Ervin in Eva Schorr. Nastopil je ansambel Artemis iz Stuttgarta, v katerem je bilo združenih devet instrumentalistk in dve pevki, ob domači glasbenici, Barbari Kresnik, ter edinem moškem na sporedu, »nepogrešljivemu« sopotniku prizadevanj društva, violinistu Branku Brezavščku.

Ambiciozni načrti in izjemen zagon sodelavcev društva je pripeljal do izpeljave prvega festivala sodobne glasbe, ki so ga poimenovali Muzifest. Festival je potekal med 29. novembrom in 2. decembrom 1999 v dvorani OŠ Prežihov Voranc. Program je bil izjemno široko zasnovan ter tako izvajalsko kot avtorsko raznolik. Na prvem koncertu je z deli ukrajinskih sodobnih skladateljev nastopil ukrajinski komorni ansambel Cluster. Predstavili so se ukrajinski skladatelji, med katerimi so nekateri že bili deležni precejšnjega mednarodnega priznanja: Ivan Nebesni, Virko Balej, Boguslav Schaeffer, Sergej Piljutikov in Leonid Hrabovski.

Drugi dan so se na koncertu komorne glasbe s svojimi deli predstavili najbolj »klasični« avtorji tega prvega obdobja Muzine: Igor Štuhec, Uroš Rojko, Igor Majcen, Brina Jež Brezavšček, Aldo Kumar in Neville Hall. Naslednji dan je bilo na sporedu predavanje skladatelja Igorja Majcna *O ritmu* s koncertom tolkalista Leeja Forresta Fergusona. Na sporedu so bila dela uveljavljenih skladateljev Milтона Babbitta, Davida Langa, Vinka Globokarja in Igorja Majcna.

Zadnji dan je prinesel še eno predavanje, tokrat priznanega muzikologa Rudolfa Frisiusa z naslovom *Humor v elektronski glasbi*. Zvečer je sledil še koncert izbranih sodobnih skladb v izvedbi violinista Wilhelma Walza in pianista Jean-Jacquesa Dünkija, ki ga je Muzina že gostila. Predstavljeni skladatelji so sodili že med klasike sodobne glasbe: Anton Webern, Igor Stravinski, Luciano Berio, poleg tega pa so bila izvedena dela Jean-Jacquesa Dünkija, Lukasa Langlotza in Heinza Holligerja. Festivalu na pot sta v obsežni programski knjižici spregovorili Mirjam Žgavec in Brina Jež Brezavšček, dejansko »gonilni sili«

Songs by Jakob Jež, koncertni list (Ljubljana: Muzina, 25. 11. 1998).

34 Bogdan Učakar, »Umetniški portret Jakoba Ježa,« *Delo* (4. 12. 1998): 8.

društva.³⁵ Prva z »željo, da bi zadihali v razširjenem prostoru [...] Z idejami in vsebinami, ki niso v navadi.«³⁶ Predsednica pa z upanjem, da bi »obsežnejši dogodek [...] Muzino le popeljal na pot večje zunanje videnosti, ki bo mogla za nekoliko enot le povečati krog poslušalcev sodobne glasbe. Odprtost, sproščenost, ustvarjalnost so tri dobre vile, ki naj pomagajo še temu detetu na pot, da bi raslo in se dalje razvijalo.« Mirjam Žgavec je začrtala znova estetske koordinate Muzine, ki »da se zaveda, kako pomembna je umetniška iskrenost, tista, ki jo danes še žene močna notranja potreba. Zato intenzivno išče tudi sama. Išče nove prostore, nove oblike in nove vsebine koncertov.«³⁷

Slika 4: Naslovnica programske knjižice Muzifesta.

35 *Mednarodni festival nove glasbe: Muzifest*, koncertni list (Ljubljana: Muzina, 1999).

36 Prav tam.

37 Prav tam.

Festival je pospremila obsežnejša ocena v reviji *Dialogi* izpod peresa Franca Križnarja. Ta je v sklepu kritike poudaril, da so »večino slišane (in videne) davno pred LJUBLJANO 1999 prikazali številni festivali pri nas in v tujini« ter ošvrknil izbor del, v katerem je pogrešal najmlajšo »ustvarjalno in poustvarjalno generacijo.«³⁸ Oglasil se je Peter Kušar v *Dnevniku*, ki pa je vzneseno pisal predvsem o tretjem večeru festivala, na katerem je bil v ospredju ritem. Podrobneje se je posvetil predstavitvi izbranih del ter zapisal da so bile »vse štiri točke [...] izvrstne.«³⁹

Novo tisočletje je prineslo tudi nekaj večjih sprememb v delovanju društva, katerega vodenje je leta 2000 prevzel mladi muzikolog Gregor Pompe. Kljub zamenjavi vodstva je društvo naslednje leto pripravilo tokrat drugi festival Muzifest. Potekal je od 15. novembra do 12. decembra 2000 v Studiu 14 Radia Slovenija, ki je omogočal tudi arhivska snemanja, deloma pa še neposredne prenose koncertov na programu Ars. Programsko se je festival usmeril v predstavitve pomembnejših evropskih skladateljev druge polovice dvajsetega stoletja, ki v Sloveniji praviloma še niso bili predstavljeni, poleg tega pa seveda tudi sodobno slovensko ustvarjalnost. Prav tako je bil izvedbeno široko zastavljen, na njem so sodelovali med drugim Komorni zbor RTV Slovenija s solisti in komornimi glasbeniki. Na sporedu prvega koncerta so bila dela Larise Vrhunc in Brine Jež Brezavšček ter klasikov dvajsetega stoletja Alfreda Schnittkeja in Sofije Gubajduline. Na drugem koncertu so se predstavili sodobni kosovski skladatelji: Zequirija Ballata, Akil Koci, Rafet Rudi, Bashkim Shehu, Gjon Gjevelekaj in Mehdu Mengjiqi v izvedbi kosovskega ansambla Vivendi. Tretji koncert je bil posvečen avstrijski glasbi, med drugim s predstavitvijo del slovitenga skladatelja Romana Haubenstock-Ramatija v izvedbi graškega Austrian Art Ensemble. Festivalsko dogajanje je prvič zaokrožala prireditev z naslovom Noč mladih slovenskih skladateljev z deli Gregorja Pirša, Klemna Vebra, Žige Staniča, Črta Sojarja Voglarja, Bojane Šaljič, Davida Beovića, Brine Zupančič, Gregorja Pompeta, Tadeje Vulc, Mihaela Paša in Vita Žuraja.

V *Delu* se je naklonjeno oglašil Jure Dobovišek, ki je poudaril pomen izpostavljenega cilja društva: »spodbujanja domače skladateljske produktivnosti, vendar individualne, dvigajoče se nad epigonsko podaljševanje izpraznjenih slogovnih usmeritev.«⁴⁰ V *Dnevniku* je svojo oceno znova objavil Peter Kušar in pohvalil Muzifest z opazko (razumljivo morda ne vsem bralcem), da program »vendarle presega kakšna podonavska sotočja tretjerazrednih ustvarjalnih potenc.«⁴¹

38 Franc Križnar, »Po prvem mednarodnem festivalu 'nove' glasbe Muzifest '99 Društva za vzpodbudo in napredek nove glasbe Muzina: (Drugi) Poskus diagnoze sodobne slovenske glasbene umetnosti,« *Dialogi* 35, št. 11-12 (1999): 109.

39 Peter Kušar, »Za ritem in o ritmu: Mednarodni festival nove glasbe,« *Dnevnik* (3. 12. 1999).

40 Jure Dobovišek, »Zoper izpraznjene slogovne usmeritve: Muzina – 2. mednarodni festival nove glasbe,« *Delo* (17. 11. 2000).

41 Peter Kušar, »Nekaj razmaha Muzifesta,« *Dnevnik* (18. 11. 2000).

Društvo je festival pripravilo tudi še naslednje leto. Njegovo izpeljavo je pospremila bogata programska knjižica. Bistvena programska novost je bila v tem, da je bil festival zasnovan »monotematsko,« kot je to imenoval predsednik Gregor Pompe.⁴² V središču festivalskega dogajanja je bil namreč tokrat le en avtor, nemški skladatelj indijskega porekla, Clarence Barlow, ki sicer velja za enega vodilnih pionirjev računalniške glasbe. Festival je ponudil tri njegova predavanja, tri njegove nove skladbe, zvočno-vizualni projekt in ob koncu še okroglo mizo o vlogi sodobne glasbe v današnji družbi. Kot je bilo zapisano v programskem listu, v katerem je bilo objavljenih tudi nekaj esejističnih razmislekov samega Barlowa, razprava ob festivalu ni bila »namenjena temu, da bi dala dokončne odgovore [...] Vendar pa želimo že s samim odpiranjem žgoče diskusije opozoriti na to, da je problematika resna in da zagnani ustvarjalci, ki se še nismo predali kapitalistično-liberalističnemu malodušju, še obstajamo. Zato mečemo v svet kost. Vabljeni ste, da jo zagrebite, glodate, ali tudi izvržete – vsakršno mnenje bo dobrodošlo.«⁴³

Društvo Sirius A B

Z letom 2001 se je festival Muzifest sklenil, prav tako je zastalo tudi delo društva Muzina. Po izjemno aktivnih devetdesetih letih je postalo delovanje društva konec stoletja vse manj intenzivno. Postopoma zaradi različnih obveznosti njegovih članov, najverjetneje tudi zaradi spremenjenih pogojev za delovanje, drugih in drugačnih možnosti posameznih članov za uveljavitev in promocijo, morda pa tudi zaradi čisto preprostih razlogov osebne narave društvo ni več našlo poti za nadaljnje delovanje. Zaradi daljše prekinitev je postalo vprašljivo tudi referenčno navezovanje na nekdanje ime društva.

Zdelo se je smiselno, da tudi s spremembo imena društvo, ki ga je vodila (znova oz. še vedno) Brina Jež Brezavšček, v nekih novih razmerah in drugačnih družbenih konstelacijah, deloma pa tudi s prenovljenim članstvom dobi nov zagon in poživi svoje delovanje. Tako kot je dejstvo, da je novo poimenovanje označilo določeno prekinitev in nov začetek, pa je na drugi strani društvo tudi prek osrednjih članov ohranjalo enako zavzetost za sorodna, če že morda ne za enaka estetska načela, za odpiranje glasbe novemu, sodobnemu in izzivalnemu. S tem pa je ohranjalo temeljno rdečo nit, ki smiselno povezuje prizadevanja obeh društev in pozneje tudi društva Sozven v enovito celoto.

Nekdanji »gonilni sili« društva Muzina, Brina Jež Brezavšček in Mirjam Žgavec, sta se povezali v društvu z imenom Sirius A B. V letu 2003 je tako že v novem okviru, v založništvu društva Sirius A B, izšla zgoščenka *Pesmi in skladbe za otroke*, ki jih je izbrala, nekaj napisala, nekaj pa priredila Brina Jež Brezavšček. Na njej nastopa cela vrsta odličnih glasbenikov, ki so z Muzino

42 *Muzifest: Festival nove glasbe 2001*, koncertni list (Ljubljana: Muzina, 2001).

43 Prav tam.

deloma sodelovali tudi že v preteklih letih. Simpatičen je ovitek zgoščenke, za katerega je ilustracijo prispevala tedaj 7-letna Maruša Brezavšček, pozneje ena od stalnih sodelujočih glasbenic v projektih, ki jih je vodila njena mama, skladateljica Brina Jež Brezavšček. Na plošči sta se od družinskih članov poleg očeta Branka predstavila še brat Andrej in sestra Anja. Komentar je napisala Mirjam Žgavec, ki je glasbo označila kot »en sam zvočni objem, v katerem bo otroku varno in lepo. Tako je rahel, da zrahlja tudi najhujši pritisk in tako nežen, da pomiri drget.«⁴⁴ Na ploščo je v naklonjeni oceni v *Delu* opozoril Marijan Zlobec.⁴⁵

Slika 5: *Pesmi in skladbe za otroke*, naslovnica.

44 Mirjam Žgavec, komentar k *Pesmi in skladbe za otroke*, Brina Jež Brezavšček, CD ([s.l.]: Sirius A B, 2003).

45 Marijan Zlobec, »Kako se piše glasbene pesmice za otroke,« *Delo* (23. 12. 2003).

Društvo Sirius A B je 19. decembra 2004 pripravilo koncert v Galeriji Eqrna. Brina Jež Brezavšček, osrednje neumorno gibalno društva, je ostajala tudi odslej neomajna v zavzemanju za novo in neznano glasbo, za predstavitev njenih tokov, utiranje novih poti ter soočenja poslušalcev z oddaljenim in nepreizkušnim. Glasba se je na tem koncertu znova povezala z likovno umetnostjo ter hkrati s plesom, igro in sceno v ponujanju »zatočišč,« kot je bil naslovljen tokratni dogodek. V spremnem komentarju h »glasbeni predstavi« je osrednja avtorica projekta Brina Jež Brezavšček zapisala: »S predstavo 'zatočišča' želim podati izkustveno polje zatočišč, ki jih večina ljudi išče, da bi v njih našla zadovoljstvo, mir počitek. [...] Predstavo vodijo doživljanja teh zatočišč skozi spremembe človeške družbe, ki se odražajo tudi v kulturni nadstavbi človeka skozi otroštvo, odraslost in zrelost.«⁴⁶ Pri izvedbi dela se je spet povezala z mezzosopranistko Barbaro Jernejčič, tolkalistom Francijem Krevhom, koreografinjo Jasno Knez, igralko Astrid Roenig ter scenografinjo in kostumografko Egle Leban. Tako se »glasbene prvine stapljajo z vizualnimi in gibnimi ter oblikujejo izrazno polje, ki je vodeno, čeprav vključuje elemente improvizacije in izbire izvajalcev.«⁴⁷

Delo je bilo v predelani obliki z naslovom *Sanctuaries* kot »glasba s scen-skimi elementi« predstavljeno tudi na zagrebškem Biennalu sodobne glasbe, 22. aprila 2007. Kritik Ognjen Tvrković je v *Delu* o tokratni predstavitvi dela zapisal: »Izvedba v desetih slikah spada s svojo natančnostjo in doslednostjo v zgornjo kategorijo scenskih del, ki jih je ponudil letošnji bienale.«⁴⁸

Tudi društvo Sirius A B je nadaljevalo s predstavitvijo tujih glasbenikov. Novembra 2005 je tako v organizaciji društva v Sloveniji gostoval ameriški flvtist Jeffrey Cohan, ki je pred tem v Washingtonu pripravil festival slovenske glasbe z naslovom Zvoki Slovenije. Že pred njegovim prihodom je bil v *Delu* objavljen z njim pogovor. V njem je flvtist med drugim predstavil program washingtonskega festivala s slovenskimi deli. V intervjuju je izpostavil, da je bila zanj slovenska glasba »tako pomenljiva kot vse drugo, kar sem igral. Bilo je fantastično delati s slovenskimi glasbeniki.«⁴⁹ Po vrsti je tako naštel kvalitete posameznih slovenskih skladateljev, ki jih je izvajal v Washingtonu. Za glasbo Brine Jež Brezavšček zapisal, da je »najbolj rahločutna glasba, kar sem jih kdaj igral.«⁵⁰ Prelet po kvaliteta posameznih slovenskih skladateljev je sklenil z besedami: »Ali je vsa ta lepota povezana s slovenskim soncem? Zame je bilo veliko zadovoljstvo stati pod tem soncem in si ga pomagati deliti z drugimi.

46 *Zatočišča: Glasbena predstava*, koncertni list (Ljubljana: Galerija Eqrna, 19. 12. 2004).

47 Prav tam.

48 Ognjen Tvrković, »Glasbeni poligon: Štiriindvajseti glasbeni bienale v Zagrebu,« *Delo* (4. 5. 2007).

49 Jela Krečič, »Pod slovenskim glasbenim soncem: Pogovor z Jeffreyjem Cohanom,« *Delo* (25. 9. 2005).

50 Prav tam.

[...] Zelo sem bil počaščen, ko so me povabili v Ljubljano.⁵¹ Njegovo gostovanje v Sloveniji med 19. in 28. novembrom, katerega uresničitev se je po besedah *Delove* poročevalke Luise Antoni za marsikoga pred tem zdela »prej blaga želja kot pa pravi načrt«,⁵² je bilo naslovljeno *Srečanja v glasbi*. Na njih je nastopil s petimi koncerti stare in nove glasbe. Flavtist je bil v središču »glasbenih srečanj« tako z mladimi flavtisti kot tudi na koncertu s profesionalnimi glasbeniki. »Srečanja« pa so hkrati predstavljala soočenja slovenske glasbe z ameriško. Po koncertu, na katerem je predstavil dela Alojza Ajdiča, Janija Goloba, Brine Jež Brezavšček, Petra Kopača, Iva Petriča in Črta Sojarja Voglarja, je nastala tudi priložnostna fotografija solista z nekaterimi slovenskimi skladatelji.

Slika 6: Fotografija slovenskih skladateljev z Jeffreyjem Cohanom.

Društvo Sirius A B je leta 2008 pripravil festival Odstiranja. V okviru festivala je bila posebna pozornost posvečena delom Brine Jež Brezavšček, ki je praznovala tridesetletnico svoje ustvarjalnosti. V tem okviru so bili med 3. in 22. septembrom pripravljene štiri mednarodni komorni koncerti, na katerih so zvenela skladateljičina dela, ki v Sloveniji še niso bila izvedena. Na prvem koncertu v Studiu 14 RTV Slovenija se je predstavil nemški trio Camerata 21 z nekoliko nenavadno zasedbo: mezzosopran, flauta, mandolina. Na sporedu so bila poleg skladb slavljenke še dela različnih zlasti nemških skladateljev.

51 Prav tam.

52 Luisa Antoni, »Flavtist širokih obzorij: Jeffrey Cohan,« *Delo* (26. 11. 2005).

Na drugem koncertu v Jakopičevi dvorani ZZZS se je znova predstavil flavtist Jeffrey Cohan, tokrat s harfistko Tino Žerdin. Cohan je imel v letu 2007 tudi odmeven koncert s slovenskimi deli ob odprtju nove lokacije slovenskega veleposlaništva v Washingtonu. Tudi na koncertu v Ljubljani so največji del sporeda predstavljale slovenske skladbe Alda Kumarja, Primoža Ramovša, Aleša Strajnjarja, Tomaža Bajžlja, Igorja Dekleve, Jaka Puciharja in Brine Jež Brezavšček. Tretji koncert, ki je bil v Kozinovi dvorani Slovenske filharmonije, sta oblikovala violincelist Rohan de Saram in pianistka Marriane Schroeder, ki sta znova prišla v goste v Ljubljano. Poleg skladbe Brine Jež Brezavšček so bila na sporedu dela svetovnih sodobnih klasikov, Arthurja Honeggerja, Marianne Schroeder, Heinza Holligerja in Giacinta Scelsija. Zadnji koncert, pripravljen v Studiu 14 RTV Slovenija, je bil posvečen elektroakustični glasbi ob sodelovanju nemške pianistke Susanne Geiger. Poleg glasbe slavljenske so zazvene še skladbe Bora Turela, Marijana Šijanca, nemških skladateljic Siegrid Ernst in Barbare Heller ter slovitega pionirja konkretne glasbe Pierra Schaefferja. Festival je bil široko predstavljen s številnimi napovedmi v dnevnem časopisu in na spletnih straneh SIGIC-a. V *Delu* je izšla ocena Jureta Doboviška, ki je posebej izpostavil pomen Brine Jež Brezavšček v sodobni glasbi ter poudaril njeno vlogo organizatorke, »ki pomaga širiti življenjski prostor sodobni glasbi.«⁵³

Posebej velja izpostaviti tudi koncert v okviru Glasbenega foruma v Münchnu 16. februarja 2009, saj ga je vsaj posredno vzpodbudil isti krog slovenskih navdušencev za sodobno glasbo. Na koncertu slovenskih glasbenikov je bil predstavljen precej obsežen izbor del slovenskih skladateljev, in sicer Marija Kogoja, Igorja Štuheca, Brine Jež Brezavšček, Urške Pompe, Larise Vrhunc, Jakoba Ježa in Tadeje Vulc. Kritičarka Gertrud Firnkees je v oceni koncerta, objavljeni v *Neue Musikzeitung*, poudarila, da je šlo celo za »enega najboljših koncertov v tej vrsti.«⁵⁴

Društvo Sozven

Po letu 2008 se je tudi delovanje društva Sirius A B prekinilo. Nekdanji festival Odstiranja se je v novi izvedbi leta 2011 poimenoval Sozven. Tako se je odslej imenovalo tudi društvo, ki je z novim imenom, a starim organizacijskim jedrom, v katerem je bila osrednja osebnost znova Brina Jež Brezavšček, nadaljevalo prizadevanja prejšnjih društev in ga zato lahko upravičeno imamo za neposrednega dediča društev Muzine in Sirius A B. Z njima je bil povezan tudi prek podobnih estetskih usmeritev, zavzemanja za sodobno glasbo, prizadevanja za informiranje slovenske javnosti s svetovnimi tokovi ter predstavitev slovenskih glasbenih ustvarjalcev in poustvarjalcev.

53 Jure Dobovišek, »Kriki, šepeti in še kaj,« *Delo* (26. 9. 2008).

54 Gertrud Firnkees, »Stimmungsbilder und Seelenschilderungen: Musik Forum München im Februar mit slowenischen Musikern,« *Neue Musikzeitung* 58, št. 5 (2009): 51.

Ne nazadnje so bila vsem trem društvom skupna tudi sorodna organizacijska načela. Festival Sozven se je tako v koncertnem listu značilno predstavil kot »cikel koncertov s sodobno glasbo, ki prinaša vznemirljiva srečanja z abstraktnimi svetovi nove glasbe. Nastopali bodo vrhunski izvajalci in mladi slovenski interpreti ter predstavili izbor del svetovne literature. Zazvenela bodo dela slovenskih mladih ustvarjalk in ustvarjalcev, napisana posebej za Sozven.«⁵⁵

Na prvem koncertu, 11. maja 2011, se je v Studiu 14 Radia Slovenija predstavila flavtistka Carine Levine. Kot uvod v koncert je bil z njo in skladateljem Jessem Ronneaujem pripravljen tudi predkoncertni pogovor. Flavtistka, ki redno sodeluje z nekaterimi najbolj zvenečimi imeni sodobne glasbe (Younghi Pagh-Paan, Brian Ferneyough), je prispevala nekaj premiernih slovenskih predstavitev skladb ter nekaj prvih izvedb tujih avtorjev, na njenem sporedu pa je bilo tudi delo Brine Jež Brezavšček. Sledil je koncert mladih skladateljev in skladateljic v izvedbi komorne glasbene skupine. Spored koncerta opozarja na to, kako si je tudi društvo Sozven močno prizadevalo za uveljavitev najmlajših skladateljev. Poleg Mortona Feldmana in Isabelle Mundry so se tako predstavili skladatelji Matej Bonin, Petra Strahovnik, Vasja Progar in Matthias Kranebitter. Jure Dobovišek je v spremni kritiki duhovito zapisal besede, ki bi lahko v veliki meri posrečeno opisale prizadevanje obravnavanih društev tudi v širšem časovnem obdobju: »V tem primeru se kaže, da je 'produkcija' [...] mogoča tudi ob takih kazalcih materialne podpore, ki bi jih praktično lahko orisali s stavkom Pomagaj si sam in nihče ti ne bo pomagal, vsaj kaj dosti ne. Ampak zmeraj znova, čeprav ne redno in povsem kontinuirano, se vendar dogajajo krajši programski cikli, se sliši ugleđen tuj gost in kaj naprednega, neznanega, novega, nastajajo povezovalne pobude, najsi se jim reče Muzina ali Sozven.«⁵⁶ Prizadevanje, ki je morda kljub majhni širši podpori in prepoznavanju vendarle počasi in vztrajno premikalo meje našega spoznavnega umetnostnega sveta.

Nekoliko ob robu je bil kot tretji dogodek festivala Sozven pripravljen še koncert, ki je posrečeno povezal staro in sodobno glasbo. Na koncertu 25. junija 2011 v cerkvi sv. Florijana v Ljubljani so nastopili Domen Marinčič, Tomaž Sevšek in Maruša Brezavšček. Poleg del starih mojstrov (Giovanni Bassano, Riccardo Rognoni, Vincenzo Bonizzi, Arcangelo Corelli, Georg Muffat, Georg Friedrich Händel in Francesco Mancini) je bila na spored uvrščena tudi prva izvedba dela japonskega sodobnega skladatelja Fumihara Yoshimine v Sloveniji.

Društvo Sozven je v sodelovanju z RTV Slovenija 10. julija 2013 pripravilo koncert profesorja Klausa Langa z Umetniške univerze v Gradcu, ki je v

55 *Sozven*, koncertni list (Ljubljana: Sozven, 11.5. – 12. 5. 2011).

56 Jure Dobovišek, »Pomagaj si sam!« *Delo* (17. 5. 2011).

Ljubljani gostoval s svojimi študenti. Na koncertu komorne glasbe, ki ga je radio posnel in nato 30. oktobra 2012 v oddaji Arsov art atelje tudi predvajal, so predstavili skladbe profesorja Langa in nekaterih njegovih študentov. Poleg tega je bila na sporedu tudi skladba Brine Jež Brezavšček kot gostiteljice in hkrati gostje koncerta.

Dejansko se je v naslednjih letih delovanje društva Sozven postopoma nekoliko razredčilo, poleg tega pa je postalo vse izraziteje navezano neposredno na ustvarjanje skladateljice Brine Jež Brezavšček.

V letu 2017 je skladateljčin oče Jakob Jež prejel Župančičevo nagrado mesta Ljubljana. Ob tej priložnosti sta Maruša Brezavšček in Friederike Klek, obe študentki kljunaste flavte na salzburškem Mozarteumu, pripravili v Rdeči dvorani ljubljanskega Magistrata 27. junija koncert in ga posvetili slavljenču. Na sporedu koncerta dua Arai suono, kot sta se poimenovali, je ob stari glasbi (Georg Philipp Telemann, Hildegarda iz Bingna, Nathaniel Giles, Michel Pignolet de Montclair, Jacques-Martin Hotteterre in François Couperin) znova zazvenelo tudi novejšo glasbeno ustvarjanje: deli Jakoba Ježa in Brine Jež Brezavšček ter skladbi Giorgia Teddeja in Franca Donatonija. Koncert dua Arai suono je bil naslednji dan ponovljen še v sklopu Poletnih glasbenih srečanj v Muzeju občine Šenčur.

V istem letu je praznovala 60 let tudi skladateljica Brina Jež Brezavšček in svoj življenjski jubilej obeležila s koncertom v Rdeči dvorani Magistrata, 11. oktobra 2017. Kot poustvarjalci so nastopili družinski člani, flvtistka Anja Clift, izvajalka na kljunastih flvtah Maruša Brezavšček ter violinist Branko Brezavšček. Pridružili so se jim še harfistka Tina Žerdin, mezzosopranistka Barbara Jernejčič Fürst, izvajalka na kljunasti flvti Friederike Klek in člani godalnega kvarteta Dissonance. Tudi ta koncert, na katerem so bila izvedena samo dela slavljenke, je nastal v okviru društva Sozven. Koncertni list je poleg običajnih predstavitev skladb prinesel tudi precej izčrpen portret skladateljice s seznamom njenih najpomembnejših del ter diskografijo.⁵⁷

Društvo Sozven je 7. julija 2018 pripravilo koncert flvtistke Anje Clift in harfistke Estelle Costanzo z naslovom *Prepleti*. Na sporedu koncerta so bila dela Ivana Fedela, Johanna Sebastian Bacha, Jeana Crasa, Salvatorja Sciarrina, Astorja Piazzole in Brine Jež Brezavšček.

Društvo se je leta 2018 poklonilo devetdesetletnici skladatelja Jakoba Ježa z dvema koncertoma v novembru. Na prvem je bil predstavljen izbor Ježevih komornih skladb. Koncertni list je prinesel poleg predstavitve izvajalcev in skladb tudi dragocene življenjsko pristne in sočne skladateljeve avtobiografske skice.⁵⁸

57 *Brina Jež Brezavšček: Koncert ob šestdesetem življenjskem jubileju skladateljice*, koncertni list (Ljubljana: Sozven, 11. 10. 2017).

58 *Jakobu Ježu ob 90. jubileju: Večer njegovih del*, koncertni list (Ljubljana: Sozven, 18. 11. 2018).

Posebnost pa je bil drugi skladateljski večer le dan pozneje, prav tako v Rdeči dvorani Magistrata v Ljubljani. Na njem so zazvenele krstne izvedbe skladateljev, ki so svoja nova dela posvetili slavljenču: Aldo Kumar, Uroš Rojko, Igor Štuhec, Brina Jež Brezavšček, Paul Clift, Marjan Šijanec, Bor Turel in Lojze Lebič. Poleg teh so zazvenela še dela Giorgia Nettija in Francesca La Licate. Osrednji izvajalec večera je bil cenjeni virtuoz na kljunastih flavtah, Antonio Politano, ob njem pa še vrsta slovenskih glasbenikov.

Društvo Sozven je znova pripravilo koncert iz cikla *Prepleti* 3. februarja 2019, spet v Rdeči dvorani ljubljanske Mestne hiše. Nastopili so trije mladi glasbeniki, Maruša Brezavšček, Anna Kiskachi in André Lislevand, združeni v Ansambel Stil-moderno. Zanimivo je, da je to pravzaprav prvi koncert Sozvena, v katerem ne najdemo sodobne glasbe. Na sporedu je bila tako glasba skladateljev, ki jih je tako ali drugače povezoval italijanski zgodnji barok. Mladi glasbeniki so predstavili dela Daria Castella, Giovannija Paola Cime, Bartolomea de Selma y Salaverde, Francesca Mancinija, Domenica Scarlattija, Johanna Sebastiana Bacha, Francesca Saveria Geminianija in Jean-Marie Leclaira.

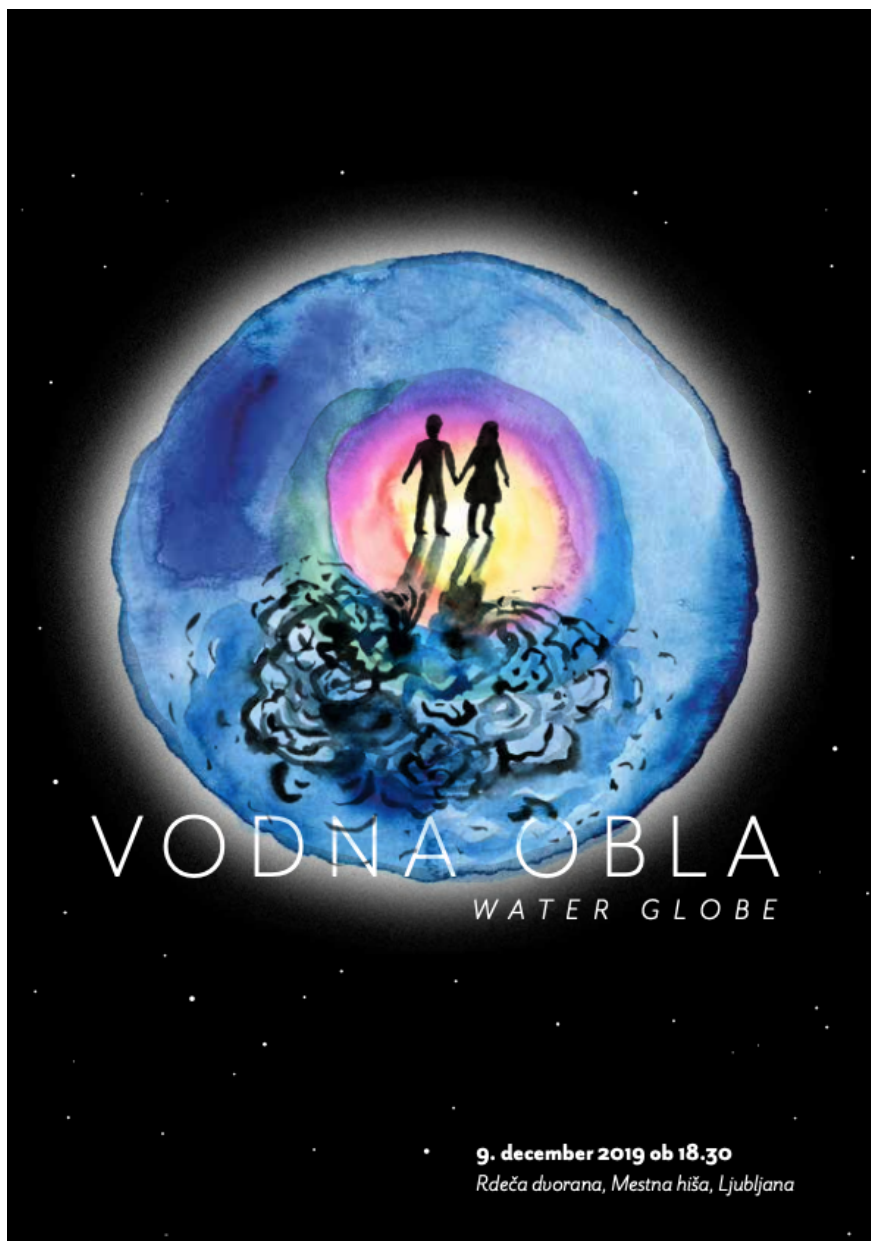
Maruša Brezavšček in Anna Kiskachi sta se kot Duo Spiritus movens v organizaciji društva Sozven predstavili tudi na koncertu v cerkvi sv. Jakoba 30. junija istega leta, tudi tokrat samo s programom stare glasbe. Na sporedu so bila dela skladateljev Francesca Saveria Geminianija, Johanna Sebastiana Bacha, Bartolomea de Selma y Salaverde, Antoina Forquerayja, Pierra Danicana Philidorja in François Couperina.

Konec leta 2019, 9. decembra, je bilo na ljubljanskem Magistratu predstavljeno novo glasbenoscensko delo Brine Jež Brezavšček z naslovom *Vodna obla*. Predstavo, namenjeno starejšim otrokom in odraslim, je soustvarilo več slovenskih glasbenikov pod vodstvom dirigenta Stevena Loyja. Predstava je vključevala »vizualni kontrapunkt« z umetniškimi akvareli Ane Baraga in vizualnimi dinamičnimi projekcijami Stelle Ivšek. Delo, ki ima poteze nekakšnega »sodobnega Gesamtkunstwerka«,⁵⁹ označujejo navzkriž povezani vodilni motivi, na katerih sloni glasbena večplastna slika. Besedilo, glasba in vizualni elementi se povezujejo po skladateljičinih besedah v »organsko celoto, ki nas resnično popelje v magični svet raziskovanja lastnih globin.«⁶⁰ Glasbeno-scensko kompleksno predstavo, namenjeno »starejšim otrokom, okvirno od desetega leta starosti dalje in odraslemu občinstvu,«⁶¹ je uvedel pogovor njenih avtorjev z muzikologinjo Ivano Maričič.

59 *Vodna obla*, koncertni list (Ljubljana: Sozven, 9. 12. 2019).

60 Prav tam.

61 Prav tam.

Slika 7: Naslovnica koncertnega lista *Vodna obla*, 9. 12. 2019.

Naslednjega leta, natančneje 11. julija 2020, je društvo Sozven pripravilo koncert flavtistke Anje Clift in nemške akordeonistke Olivie Steimel. Koncert je znova prinesel soočenje »starejših in novejših del.« Poleg skladb Carlosa Seixasa in Franza Schuberta sta umetnici izvedli skladbe Keike Harada, Johna Cagea in Brine Jež Brezavšček. Ivana Maričič je koncert pospremila s kritiko, objavljeno v spletnem *Odzvenu*. Koncert, ki je zazvenel že v pandemičnih pogojih, je ocenjevalka označila kot »svet zvočnih impresij različnih časov in prostorov« ter ga primerjala z »umetnostno oazo« sredi »materializiranih in mentalnih ograj,« ko se »peščica ljudi lahko (skoraj na skrivaj) dobi v majhni sobi, da bi poslušala koncert, ki navidezno ustvarja zatočišče in izpolnjuje duha.«⁶² Marina B. Žlender pa je v reviji *Glasna* zapisala, da je večer »pomenil pravo pokoronsko osvežitev v družbi izrednih interpretk, polnih mladostnega elana in izvajalskega znanja.«⁶³

Ob tridesetletnici ustanovitve društva Muzina je bil v Mestni hiši v Ljubljani 29. novembra 2021 pripravljen posebni dogodek s predavanjem, razstavo in slavnostnim koncertom komornih glasbenih del, prepletenih vizualno z živo projekcijo, ki jo je sooblikovala intermedijska umetnica Stella Ivšek. Na sporedu so bile predstavljene skladbe Giorgia Nettija, Luciana Beria, Franca Donatonija, Uroša Rojka in (seveda) Brine Jež Brezavšček. Slednja je tudi tokrat ob sodelovanju Mirjam Žgavec, zveste sodelavke pri društvenih prizadevanjih vse od začetkov Muzine, potrdila, kako živa je pravzaprav ideja povezovanja sodobne glasbe z drugimi umetnostmi, predvsem pa, kako pomembna in hkrati vitalna je potreba po predstavitvi in oživitvi sodobne glasbe v kontekstu stalno spreminjajoče se družbe. Prav ta prizadevanja so namreč na eni strani del teh sprememb in njihov odzven, na drugi strani pa v muzični tenkočutnosti hkrati kot ozvočevalec širšega kulturnega prostora njegova dragocena obogatitev in oplemenitev.

Viri in literatura

- Antoni, Luisa. »Flavtist širokih obzorij: Jeffrey Cohan.« *Delo* (26. 11. 2005).
 Barbo, Matjaž. »Glasba kot trpno-tvorni del slovenske družbe.« *Muzikološki zbornik* 27 (1991): 77–85.
 Barbo, Matjaž. »Osnutek statuta skupine Pro musica viva kot poskus načrtovanja njenih estetskih koordinat.« *Muzikološki zbornik* 32 (1996): 95–106.
 Barbo, Matjaž. *Pro musica viva*. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete, 2001.
 Brina Jež Brezavšček: *Koncert ob šestdesetem življenjskem jubileju skladateljice*. Koncertni list. Ljubljana: Sozven, 11. 10. 2017.
 »Cankarjev dom danes,« *Delo* (18. 2. 1994): 12.
 Cvetko, Igor. »Zvočnost klavirja.« *Razgledi* (6. 1. 1995).

62 Ivana Maričič, »Časovnosti,« *Odzven*, 16. 7. 2020, <https://www.sigic.si/casovnosti.html>.

63 Marina B. Žlender, »V časovnem zarisu: Anja Clift, flavta; Olivia Steimel, akordeon,« *Glasna* 51, št. 3 (2020): 47.

- Dekleva, Milan. »Muzina rešuje naš zvok. Koncert in izid dvojne kasete s skladbami naših sodobnih komponistov.« *Dnevnik* (16. 1. 1996).
- Dobovišek, Jure. »Kriki, šepeti in še kaj.« *Delo* (26. 9. 2008).
- Dobovišek, Jure. »Pomagaj si sam!« *Delo* (17. 5. 2011).
- Dobovišek, Jure. »Zoper izpraznjene slogovne usmeritve: Muzina – 2. mednarodni festival nove glasbe.« *Delo* (17. 11. 2000).
- Firnkees, Gertrud. »Stimmungsbilder und Seelenschilderungen: Musik Forum München im Februar mit slowenischen Musikern.« *Neue Musikzeitung* 58, št. 5 (2009): 51.
- Glasovi, obrazi / Voix, Visages: Koncert društva MUZINA s programom elektroakustične glasbe. Koncertni list. Ljubljana: Radiotelevizija Slovenija, 26. 6. 1997.
- Jakobu Ježu ob 90. jubileju: Večer njegovih del. Koncertni list. Ljubljana: Sozven, 18. 11. 2018.
- Klemenčič, Ivan. »Glasba in totalitarna država na Slovenskem.« V *Temna stran meseca*, ur. Drago Jančar, 321–333. Ljubljana: Nova revija, 1998.
- Koter, Darja. *Slovenska glasba 1918–1991*. Ljubljana: Študentska založba, 2012.
- Krečič, Jela. »Pod slovenskim glasbenim soncem: Pogovor z Jeffreyjem Cohanom.« *Delo* (25. 9. 2005).
- Križevcov, Nataša. »Zrelost in profiliranost.« *Republika* (3. 6. 1993).
- Križnar, Franc. »Po prvem mednarodnem festivalu 'nove' glasbe Muzifest '99 Društva za vzpodbudo in napredek nove glasbe Muzina: (Drugi) Poskus diagnoze sodobne slovenske glasbene umetnosti.« *Dialogi* 35, št. 11–12 (1999): 106–109.
- Kušar, Peter. »Godalni kvartet Muzina: Koncert v gledališču Glej.« *Dnevnik* (21. 1. 1992).
- Kušar, Peter. »Moč in nemoč vztrajnosti: Glasbena dogodivščina v gledališču Glej.« *Dnevnik* (24. 3. 1993).
- Kušar, Peter. »Nekaj razmaha Muzifesta.« *Dnevnik* (18. 11. 2000).
- Kušar, Peter. »Postbienalni glasbeni portreti: Koncert v Kosovelovi dvorani.« *Dnevnik* (4. 6. 1993).
- Kušar, Peter. »Se spominjate, gospod Satie? Vsekakor uspela in dobrodošla prireditel.« *Dnevnik* (22. 2. 1994).
- Kušar, Peter. »Za ritem in o ritmu: Mednarodni festival nove glasbe.« *Dnevnik* (3. 12. 1999).
- Maričič, Ivana. »Časovnosti.« *Odzven* (16. 7. 2020). <https://www.sigic.si/casovnosti.html>.
- Marković, Tatjana, in Leon Stefanija, ur. *Ustanove, politika in glasba v Sloveniji in Srbiji 1945–1963*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2015.
- Mednarodni festival nove glasbe: Muzifest. Koncertni list. Ljubljana: Muzina, 1999.
- Muršič, Rajko. »Limpe Fuchs med izzivalnostjo in iskanjem ritma: Koncert, ki je bil 18. 3. v gledališču Glej.« *Republika*, 23. 3. 1993.
- Muršič, Rajko. »Muzina.« *Glasbena mladina* 26, št. 4 (1995/96): 29.
- Muzifest: Festival nove glasbe 2001. Koncertni list. Ljubljana: Muzina, 2001.
- Muzina, društvo za vzpodbujanje in napredek sodobne glasbe Ljubljana. Koncertni list. Ljubljana: Gledališče Glej, 14. 1. 1992.
- Muzina, društvo za vzpodbujanje in napredek sodobne glasbe Ljubljana. Koncertni list. Ljubljana: Gledališče Glej, 18. 3. 1992.
- O'Loughlin, Niall. *Novejša glasba v Sloveniji*. Ljubljana: Slovenska matica, 2000.
- Paralelni svetovi. Koncertni list. Ljubljana: Galerija ŠKUC, 12. in 13. 10. 1993.
- Pompe, Gregor. *Zgodovina glasbe na Slovenskem IV: Glasba na Slovenskem med letoma 1918 in 2018*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete in Založba ZRC, 2019.
- Pompe, Gregor. »'Nove perspektive' v slovenski glasbi po letu 1945.« V Roger Sutherland, *Nove glasbene perspektive*, 247–262. Ljubljana: LUD Šerpa in Slovensko muzikološko društvo, 2009.

- Pompe, Gregor. *Skice za zgodovino slovenske glasbe 20. stoletja*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2019.
- Rojko, Uroš. »Iskanja, premišljevanja: Multikulturalna 'zrcaljenja'«. *Delo* (23. 5. 1997).
- Se spominjate, gospod Satie?* Koncertni list. Ljubljana: Cankarjev dom, 18. 2. 1994.
- Snoj, Jurij, in Gregor Pompe. *Pisna podoba glasbe na slovenskem / Music in Slovenia through the Aspect of Notation*. Ljubljana: Založba ZRC, 2003.
- Sozven*. Koncertni list. Ljubljana: Sozven, 11. – 12. 5. 2011.
- Stefanija, Leon. »Glasbena ustvarjalnost in poustvarjalnost na Slovenskem v 20. stoletju: Dosežki in poti naprej.« *De musica disserenda* 6, št. 1 (2010): 9–19.
- Stefanija, Leon. *Prispevek k analizi institucij slovenske glasbe 20. stoletja*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2010.
- Tvrtković, Ognjen. »Glasbeni poligon: Štiriindvajseti glasbeni bienale v Zagrebu.« *Delo* (4. 5. 2007).
- Učakar, Bogdan. »Nov brstič komorne glasbe.« *Delo* (20. 1. 1992).
- Učakar, Bogdan. »Umetniški portret Jakoba Ježa.« *Delo* (4. 12. 1998).
- Večer samospevov Jakoba Ježa: Ob 70-letnici skladatelja in izidu zbirke Deset samospevov / Evening of Songs by Jakob Jež*. Koncertni list. Ljubljana: Muzina, 25. 11. 1998.
- Vodna obla*. Koncertni list. Ljubljana: Sozven, 9. 12. 2019.
- Vrhunc, Larisa. *Vplivi spektralne glasbe na slovensko kompozicijsko ustvarjalnost zadnjih desetletij*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2018.
- Zatočišča: Glasbena predstava*. Koncertni list. Ljubljana: Galerija Eburna, 19. 12. 2004.
- Zlobec, Marijan. »Kako se piše glasbene pesmice za otroke.« *Delo* (23. 12. 2003).
- Z.[lobec], M.[arijan]. »Magični zvok Giacinta Scelsija: Klangforum Wien v Ljubljani.« *Delo* (23. 9. 1993).
- Zrcaljenja: Koncert Društva Muzina s programom sodobne glasbe; Evropski mesec kulture v Cankarjevem domu; Ljubljana 15. maj – 5. julij 1997*. Koncertni list. Ljubljana: Cankarjev dom, 1997.
- Žgavec, Mirjam. »Giacinto Scelsi: Brez naslova.« Koncertni list za *Magični zvok Giacinta Scelsija*. Ljubljana: Cankarjev dom, 23. 9. 1993.
- Žgavec, Mirjam. »O Muzini.« V *Muzina i. dr., tridesetletnici ob rob*, [ur. Brina Jež Brezavšček], 4–6. Ljubljana: Sozven, 2021.
- Žlender, Marina B. »V časovnem zarisu: Anja Clift, flavta; Olivia Steimel, akordeon.« *Glasna* 51, št. 3 (2020): 47.

SUMMARY

“A World of Wonderful Lightness of Sound of Contemporary Music”: Contemporary Music Efforts in the Three Decades since the Founding of the Muzina Society

The article examines the activities and influence that the Slovenian society for new music Muzina had on the perception of contemporary music. The aesthetic coordinates of the society are connected with the contemporary international trends. At the same time, the activities of the society are presented in the context of the development of music in Slovenia in recent decades.

It may come as a surprise that the study of the phenomenon of composers' associations is rather marginal, given the growing literature on contemporary music in Slovenia. The treatment of the Muzina Society, therefore, seems to be an opportunity to broaden musicological interest in a phenomenon that directly promoted awareness of the importance of contemporary music in Slovenia and, at the same time, significantly expanded knowledge of contemporary music abroad, promoted contemporary music creation, and strengthened performers' interest in contemporary Slovenian music, thus leaving a lasting mark on its reception. On the one hand, the article connects the aesthetic coordinates of the Muzina Society and its leading members with contemporary international trends; on the other hand, it places the Society's activities in the context of the development of music in Slovenia in recent decades. Through an insight into contemporary critical and essayistic writings, commentaries and forecasts, the article traces the history of the Society, important musical events, concerts, festivals and performances of compositions by its leading members, thus setting important milestones in the modern history of reception.

The first concert of the Muzina Society was held in January 1992, followed by a series of concerts and festivals lasting several days, to which foreign artists were invited and Slovenian and foreign composers were presented. The Society organized solo concerts with works by composers Makso Pirnik, Giacinto Scelsi, Erik Satie, Jakob Jež, Clarence Barlow and Brina Jež Brezavšček. In addition, there is music by many Slovenian composers, Igor Stuhec, Aldo Kumar, Marija Kogoj, Uroš Rojko, Igor Majcen, Damijan Močnik, Dušan Bavdek, Larisa Vrhunc, Urška Pompe, Gregor Pirš, Klemen Veber, Žiga Stanič, Črt Sojar Voglar, Bojana Šaljič, David Beović, Brina Zupančič, Gregor Pompe, Tadeja Vulc, Mihael Paš, Vito Žuraj, and others. They have performed works by many foreign composers, including Fabio Nieder, Franz Richter Herf, John Cage, Michel Redolfi, Michel Pascal, Pascal Dusapin, Željko Brkanović, Morton Feldman, Klaus Huber, Jean-Jacques Dünki, Iannis Xenakis, Galina Ustvol'skaya, Zoltán Kodály, Benjamin Britten, Jacqueline Fontyn, Yvonne Desportes, Violetta Dinescu, Betsy Jolas, Cathy Berberian, Karen Ervin, Eva Schorr, Milton Babbitt, David Lang, Anton Webern, Igor Stravinsky, Luciano Berio, Heinz Holliger, Alfred Schnittke, Roman Haubenstock - Ramati, Franco Donatoni, Arvo Pärt, Zygmunt Krauze, etc. Numerous foreign artists also performed at the concerts: the CIRM Center from Paris, the Ensemble Klangforum Wien, the Ensemble Opera Nova from Zurich, the Ensemble Artemis from Stuttgart, the Austrian Art Ensemble from Graz, the soprano Jane Manning, the pianist Marianne Schroeder, the mezzo-soprano Waltraud Mucher Hoffmann, the flutists Jeffrey Cohan and Carine Levine, etc.

The Muzina Society was led by composer Brina Jež Brezavšček, except for a short period in 2000–2001, when the Society was led by Gregor Pompe. Later, the Society was renamed Sirius A B, and a few years later Sozven, with the help of its central members, maintaining the basic aesthetic principles of commitment to the new, modern and challenging in music.

O AVTORJU

MATJAŽ BARBO (matjaz.barbo@ff.uni-lj.si) je profesor za muzikologijo na Oddelku za muzikologijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. Raziskovalno se posveča glasbi od 18. stoletja do danes ter različnim glasbenoestetskim temam. Objavil je več knjižnih del, znanstvenih člankov, poljudnih besedil in prevodov s področja muzikologije.

ABOUT THE AUTHOR

MATJAŽ BARBO (matjaz.barbo@ff.uni-lj.si) is Professor of Musicology at the Department of Musicology, Faculty of Arts, University of Ljubljana. He conducts research on music from the 18th century onwards and on various music-aesthetic topics. He has published several books, scientific papers, articles, popular texts, and translations in the field of musicology.